

Nr 297.

Av herr **Ericson** i *Funäsdalen m. fl.*, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående befrämjande av kooperativa jordbruk.

De nu rådande, för stora grupper av vårt folk så utomordentligt svåra och bekymmersamma förhållandena kräva också tvivelsutan utomordentliga åtgärder från statsmakternas sida, icke blott åtgärder, som äro av betydelse för det närvarande, utan också sådana, som för framtiden möjligen kunna avvärja en ny sådan situation som den vari vi nu befinna oss.

I den offentliga diskussionen såväl i tidningspressen som på otaliga möten landet runt och icke minst i remissdebatten vid denna riksdag har detta problem intagit en nästan dominerande ställning. Därvid ha undantagslöst alla förslag, och vi kunna säga, förhoppningar riktats åt samma håll, nämligen jordbruket och dess möjlighet till större produktion av nödvändighetsvaror. Många förslag äro redan framförda och många skola sannolikt härefter komma. De kunna dock knappast bli för många, ty jordbruket torde nog, trots sina uråldriga anor, likväl ännu befinna sig i sin barndom och alltså ännu besitta oanade utvecklingsmöjligheter. Mycket har under årens lopp från statsmakternas sida företagits för att hjälpa och stödja. Om mycket därav haft stor betydelse, så måste man dock konstatera, att resultaten oftast icke blivit, vad man väntade. Det skall villigt medgivas, att även på andra områden möta oss liknande missräkningar. Föga tröstesamt. Men det blir att fortsätta, tills man slutligen lyckas.

Då må vara tillåtet uttala en aning eller misstanke, att mycket av vårt jordbruks oförmåga att tillfredsställa våra behov och önskningskan ha sin rot eller orsak i den jordbrukande befolkningens medfödda obenägenhet att bryta med gamla vanor och ingrodda fördomar. När vi nu av nödvändighetens obeveklighet befinna oss i den situationen, att vi måste till vilket pris som helst skaffa vårt folk bröd, då torde det bli nödvändigt att i mångt och mycket släppa de gamla odugliga

eller åtminstone mindre dugliga vägarna för att bryta nya, som möjligen fortare och bättre kunna leda fram till ett något bättre resultat.

Vid sistlidne riksdag väcktes av hr Lindhagen en motion om åtgärder till främjande av kooperativa jordbruk.

Jordbruksutskottet kunde icke tillstyrka motionen, huvudsakligen därför att den historiska utvecklingen ävensom under tidernas lopp vunnit erfarenhet näppeligen givit stöd för den meningen, att den kooperativa formen för jordbruks bedrivande vore att anbefalla.

På vilken historia eller erfarenhet utskottet grundar sitt omdöme, känna vi icke, men så vitt vi kunnat utröna, är den kooperativa formen för jordbruksdrift ännu så gott som oförsökt i detta land. Vi ha icke lyckats få reda på mera än ett enda fall, där något i den riktningen försökts, nämligen landsföreningen Union i Vanneboda i Västmanland. Den erfarenhet man där vunnit ger mycket litet stöd för jordbruksutskottets erfarenhet.

På ett annat område än det direkta brukandet av jorden hava vi även funnit någonting, som ställer jordbruksutskottets historiska erfarenhet i en något besynnerlig dager, nämligen det oomtvistliga faktum, att det i vårt land är just bland den jordbrukande befolkningen, som de kooperativa principerna på sista tiden vunnit sin allra största tillämpning. Vi ha kooperativa mejerier, inköps- och försäljningsföreningar, kvarnar, elektriska anläggningar m. m. i oändlighet, och över allt har det visats gå mycket bra, bara man kommit på rätt bog från början. Detta synes oss båda gott för att också det stora problemet, kooperativa jordbruk, med litet god vilja skall kunna lösas. Det är oss väl bekant, att det allmänt råder den uppfattningen, icke minst bland jordbrukarna själva, att den individuella bruksformen är den enda användbara formen för idkande av ett rationellt jordbruk. Mycket kan synas giva stöd för denna åsikt, men om man försöker syna saken utan förtutfattade meningar, så kan det hända, att man finner, att även denna sak har två sidor. Det har visserligen under de senare årtiondena tack vare just individuell överlägsenhet lyckats den mindre brukaren av jorden, som inlagt icke blott sin kropps utan fast mera även sin själs arbete i sitt jordbruk, att mycket bra reda sig i konkurrensen med storbruket, som varit hänvisat att i stor utsträckning få arbetet utfört med lejd arbetskraft, och där arbetarna icke haft annat intresse av arbetet än att utfå sin avlöning och möjligen hålla sig någorlunda i nåd hos sin arbetsgivare. Det säger sig självt, att en sådan arbetare icke alltid gör det bästa och det mesta, han förmår, och allra minst torde han bråka sina tankar med att söka nya vägar eller bättre metoder. Just

på grund av dessa förhållanden är det som den mindre brukaren verkligen lyckats så bra som han verkligen gjort.

Är det dock säkert, att det allt framgent skall så förbliva? Vi tro det knappast. Med maskinens inträngande även på detta område, frukta vi, att bladet kommer att vända sig, och då sannolikt till småbrukets nackdel. Maskinen utför sin gärning nästan lika bra, om den körs av mindre eller mer intelligenta människor. Det lilla jordbruket är dessutom icke lämpligt för maskinens arbete. Den ekonomiska sidan av saken torde även göra den metoden omöjlig.

Det synes oss, som tanken på kooperativa jordbruk då i första rummet bör upptagas till allvarlig prövning, synnerligast som de kooperativa formerna, trots jordbruksutskottets motsatta påstående, visat sig vara lämpliga på alla områden, där de av den jordbrukande befolkningen hittills blivit försökta.

Det står för oss klart, att denna form är den enda som möjligen kan giva den mindre bemedlade jordbrukaren möjlighet att fullt tillgodogöra sig maskinernas användning vid jordens brukande, och det är för oss omöjligt att förstå, varför denna form för jordbruks bedrivande icke skulle vara lämpligt, då den oomtvistligt måste giva brukarna själva fördelar, som de på annat sätt aldrig kunna nå och varigenom de allt framgent skulle kunna behålla sin överlägsenhet över det, vi kunna väl säga, kapitalistiska jordbruket.

Vid behandlingen av herr Lindhagens förut berörda motion, voro meningarna hos de talare, som i andra kammaren deltog i diskussionen, icke mycket delade om själva saken, men ansågs det, att tillräcklig utredning icke fanns för att motionen skulle kunna bifallas, och ha vi nu för att tillmötesgå dessa önskningsar låtit oss nöja med en begäran om:

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning av möjligheten för kooperativa jordbruks bedrivande och lämpligaste sättet för staten att kraftigt stödja sådana jordbruk, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan ge anledning.

Stockholm den 5 februari 1918.

Christian Ericson.

Ernst Hage.

Sten Berglund.

Alfr. Werner.

